

Liikimisteed. Ühendusteede suhtes asub kihelkond soodsais tingimisis, sest siit lähevad läbi Tartu-Tapa raudtee ning Tartu-Tallinna ja Tartu-Narva postmaantee, kuna kirikuteed kõigist kihelkonna osadest kiriku juurde kokku tulevad. Külavaheteed on, nagu harilikult, halvad, sest nende kruusatamist ei ole seni läbi viidud. Talveteist võiks mainida tähtsamatena: Palamuselt üle soo otse Kaarepere raudteejaama, Patjala külast Ellakvere kaudu Jõgevale, Kuremaa mõisast läbi Roosna metsa Kaarepere mõisa ja Palamuselt Roniveresse ning sealt Torma.

Raudteele pääsmist hõlbustab Kaarepere jaam, mis asub suveteed 8.1 km, talveteed 5 km Palamuse kirikust.

Majanduslikud olud. Majanduslikult on Palamuse võrdlemisi jõukas ja edasijõudev kihelkond. Põllumaa headus on keskmisest vähe parem, välja arvatud rohkem kruusased ja liivased marginaalmoodustuste alad. Kihelkonna kõige parem põllumaa on Kuremaa järve ümbruses (Soomevere, Änküla, Kõduküla, Toovere jne.). Taludest on suuruse suhtes keskmised enamuses.

Põllundust ja karjandust võib pidada Eesti olude kohta kaunis edenenuks; teataval määral ees sammub ses suhtes kihelkonna keskosa. Põllupidamine sünnib kuue, osalt seitsme põllu süsteemi järele. Põllutöö-masinaid, nagu niidumasinaid, hobuserehasid, on peaaegu igas teises talus, muud masinad, mis tarvilikud uuema aja põhjalikuks põllunduseks, nagu kultivaatorid, taldrikäkked, reaskülvimasinad jne., puuduvad või neid leidub harva. Auru-viljapeksumasinaid tarvitavad võimaluse korral kõik talud. Karjakasvatuses on samuti märgata edu. Taludes tõukarja ei peeta, seda leidub ainult mõisais. Karja söödetakse ka juurikatega, mille kasvatamine viimseil aastail on jõudsasti hakanud levima.

Aiandus on vähe arenenud, olgugi et viimisel ajal on märgata edu. Viljapuu-aedu, kust saadakse peaaesjalikult omaks tarvituseks õunu, marju, kirsse jne., leidub küll enamasti igal talul, aga kultuuri nõuete kohaselt korraldatud aedu on siiski vähe. Ka keeduvilja kasvatamise peale ei panda just suuremat rõhku. Samuti väike ja oma tarviduse piirides on mesindus. Kalandus on õieti väikese majanduslike tähtsusega. Püütakse järvedest peaaesjalikult talvel suure noodaga särgi, ahvenaid, latikaid, linaskeid, hauge jne., kuna aga suvine õngedega, undadega, kuuritsatega jne. püüdmine enam lõbuasi on. Kuremaa järvest püütakse ka veel vähke ja kiisku.

Kihelkonna tähtsamad tööstusettevõtted on Kuremaa ja Luua mõisa piiritusvabrikud, Palamuse ühispiimatallitus ja Palamuse riidevärvimis-koda. Viimane teenib kuut kihelkonda. Teistest tööstusist on tähelepandav kõige pealt Ehavere jahuveski (99. joon.), kuhu käiakse ka väljastpoolt kihelkonna piire, sest et teised ümbruskonna veskid täidavad ainult lihtjahvatuse ülesandeid, kuna siin on head püüli-, kruubi- ja tanguvalmistamise sisseseaded. Veski töötab vee- ja aurujõul ja tal on omal elektrijõu-masin valgustuse otstarbeks. Edasi on mainitav Kuremaa mõisa piimasuhkru-vabrik, mis oli omal